



PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 45/26

Luksemburgā, 2026. gada 24. martā

Tiesas spriedums lietā C-521/21 | *Rzecznik Praw Obywatelskich* (Vispārējās jurisdikcijas tiesas tiesneša noraidīšana)

Tiesiskums: pārkāpums, kas izdarīts, ieceļot tiesnesi, vien nav pietiekams, lai secinātu, ka šis tiesnesis nav neatkarīgs, un ir nepieciešams vispusīgi izvērtēt visus apstākļus, kas saistīti ar šā tiesneša iecelšanu

Ar Polijas tiesu sistēmas reformas laikā izveidotās Polijas Valsts tieslietu padomes dalību tiesneša iecelšanas procedūrā un efektīvas tiesiskās aizsardzības līdzekļa trūkumu neizraudzītajiem kandidātiem vien nepietiek, lai noraidītu šo tiesnesi

Polijā puse civilprocesā pieteica noraidījumu par lietu atbildīgajai tiesnesei tāpēc, ka viņu amatam bija virzījusi Valsts tieslietu padome (turpmāk tekstā – “KRS”), kuras jaunajam sastāvam nav pietiekamu garantiju par neatkarību no izpildvaras un likumdošanas varas. Tiesa atgādina, ka valstu tiesām noraidīšanas procedūrās jābūt iespējai pārbaudīt tiesnešu iecelšanas procedūras likumību un pārliecināties, vai tiesneši atbilst prasībām, kas izriet no Savienības tiesībām. Tiesa uzskata, ka prasību par tiesību aktos noteiktu tiesu var likt apšaubīt tikai tādi pārkāpumi, kas, aplūkojot tos kopumā, to dabas un nopietnības dēļ var radīt reālu risku, ka citi varas atzari varētu iejaukties iecelšanas amatā procesā, un tiesību subjektiem radīt pamatotas šaubas par attiecīgā tiesneša neatkarību un objektivitāti. KRS tās jaunajā sastāvā dalība iecelšanas procedūrā vai efektīvas tiesiskās aizsardzības trūkums neizraudzītajiem kandidātiem, apskatot šos faktorus atsevišķi vai kopā, nav pietiekams pamats, lai noraidītu attiecīgo tiesnesi.

Viena no pusēm civillietā, kas izskatāma Polijas tiesā, pieteica noraidījumu tiesnesei, kura izskatīja lietu, jo šī puse uzskatīja, ka tiesneses iecelšana šajā amatā nav spēkā.

Šis apgalvojums balstās uz to, ka viņas kandidatūru bija virzījusi KRS tās jaunajā sastāvā, kas izveidots Polijas tiesu sistēmas reformas laikā, kura ir problemātiska tiesu neatkarības garantijas un tiesiskuma vērtību ievērošanas ziņā. Tiesa bija atzinusi, ka šī struktūra ir izveidota, neievērojot Polijas konstitucionālos pamatprincipus, un tā negarantē neatkarību un objektivitāti, ko it īpaši prasa Savienības tiesības 1. Turklāt Polijas tiesību akti aizliedz valstu tiesām izvērtēt tiesnešu iecelšanas procedūras likumību. Šis aizliegums attiecas uz Polijas Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palātu, lai gan tā ir vienīgā tiesu iestāde Polijā, kas ir kompetenta izvērtēt tiesneša noraidījumu neatkarības trūkuma dēļ, kā arī pārsūdzības, ko iesniedz kandidāti, kuri netika izraudzīti tiesneša iecelšanas procedūrā. Turklāt arī šo palātu veido tiesneši, kas iecelti pēc KRS priekšlikuma tās jaunajā sastāvā 2.

Tiesa, kas izskata pieteikto noraidījumu, ir vērsusies Tiesā. Tā vēlas noskaidrot, vai iztiesāšanas sastāvu, kurā ir tiesnese, kas iecelta tādā procedūrā, kurā iesaistīta KRS tās jaunajā sastāvā un kurā neizraudzītajiem kandidātiem nav tiesību uz efektīvu pārsūdzību tiesā, var uzskatīt par neatkarīgu un objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu Savienības tiesību izpratnē 3.

Tiesa atgādina, ka tiesnešu iecelšanas procedūra ir viena no garantijām, kas paredzētas, lai novērstu jebkādu neatkarības un objektivitātes apdraudējumu. Tādējādi **valstu tiesām jābūt iespējai pārbaudīt iecelšanas procedūras likumību un pārliecināties, vai attiecīgais tiesnesis atbilst prasībai par neatkarīgu un objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu** 4.

Pēc tam Tiesa precizē, ka prasību par tiesību aktos noteiktu tiesu var likt apšaubīt tikai tādi pārkāpumi, kas, aplūkojot tos

kopumā, to dabas un nopietnības dēļ var radīt reālu risku, ka citi varas atzari varētu iejaukties iecelšanas amatā procesā, un tiesību subjektiem radīt pamatotas šaubas par attiecīgā tiesneša neatkarību un objektivitāti. Tādējādi valsts tiesai, kurai pieteikts tiesneša noraidījums, **ir jāizvērtē visi apstākļi, kas saistīti ar šo iecelšanu, lai noteiktu, vai tie pilsoņiem var radīt šādas šaubas.** Tomēr Tiesa uzskata, ka **nedz KRS tās jaunajā sastāvā dalība iecelšanas procedūrā, nedz efektīva pārsūdzības līdzekļa trūkums neizraudzītājiem kandidātiem, skatot šos faktorus atsevišķi vai kopā, nav pietiekams pamats, lai noraidītu attiecīgo tiesnesi.**

Visbeidzot Tiesa konstatē – lai atjaunotu sabiedrības uzticēšanos tiesu sistēmai un nodrošinātu varas dalīšanas principa ievērošanu, **Polijai ir pienākums izveidot normatīvo regulējumu, kas, ņemot vērā tiesnešu iecelšanas procedūrā pieļauto pārkāpumu raksturu un smagumu, ļautu izvērtēt iespēju personām, kas nelikumīgi ieceltas tiesnešu amatos, turpināt pildīt amata pienākumus** 5.

PIEZĪME. Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu dalībvalstu tiesas lietas iztiesāšanas gaitā var uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esību. Pašu pamatlietu Tiesa neiztiesā, taču valsts tiesai tā ir jāatrisina atbilstīgi Tiesas nolējumam. Šis nolēmums ir vienlīdz saistošs arī citām dalībvalstu tiesām, ja tām jāatrisina līdzīga problēma.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Sprieduma [pilnteksts un rezumējums \(ja tāds ir\)](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē sprieduma pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: *Stefaan Van der Jeught* ☎ (+352) 4303 2170.

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Palieciet ar mums!



¹ Šajā nozīmē skat. Tiesas spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), [C-791/19](#) (skat. paziņojumu presei Nr. [130/21](#)).

² Spriedums, 2023. gada 21. decembris, *Krajowa Rada Sądownictwa* (Tiesneša atstāšana amatā), [C-718/21](#) (skat. paziņojumu presei Nr. [206/23](#)).

³ LES 19. panta 1. punkta otrā daļa un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants.

⁴ 2023. gada 5. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), [C-204/21](#) (skat. arī [paziņojumu presei Nr. 89/23](#)), Tiesa citastarp nosprieda, ka, nosakot valsts tiesām aizliegumu izvērtēt, vai ir ievēroti šie nosacījumi, Polija nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesībām.

⁵ Vairāk nekā 3000 tiesnešu jeb aptuveni 30 % no Polijas tiesnešiem esot iecelti pēc KRS tās jaunajā sastāvā – par kura neatkarību pastāv pamatotas šaubas – priekšlikuma.